

**Podsumowanie wyników naboru wniosków do Programu LIFE w roku
2015 oraz naboru wniosków w roku 2016, a także dotychczasowe
i planowane działania NFOŚiGW w zakresie wsparcia Wnioskodawców
oraz Beneficjentów LIFE**

Spis treści:

1. Streszczenie
2. Informacje ogólne
3. Wyniki naboru LIFE 2015 roku
4. Nabór LIFE 2016
5. Realizacja projektów LIFE w Polsce
6. Działalność informacyjno – szkoleniowa NFOŚiGW oraz realizacja Projektu Budowania Potencjału LIFE

1. Streszczenie

- Niniejsza informacja stanowi wypełnienie obowiązku wynikającego z postanowień:
 - art. 6 pkt 11 *Porozumienia w sprawie wdrażania Instrumentu Finansowego LIFE+ pomiędzy Ministrem Środowiska a NFOŚiGW z dnia 05.08.2008 r. zmienionego Anekssem nr 1 z dnia 07.05.2010 r.*,
 - art. 5 pkt 1 *Porozumienia w sprawie współpracy w zakresie wsparcia wdrażania programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE, ustanowionego na lata 2014-2020 z dnia 28.02.2014 r.*
- Drugi nabór wniosków tradycyjnych w ramach Programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE w roku 2015 zakończył się wyborem do dofinansowania przez KE pięciu polskich projektów o łącznej kwocie wsparcia KE ponad 3,97 mln EUR, w tym dwóch współfinansowanych przez NFOŚiGW w wysokości ponad 3,04 mln PLN.
- W wyniku naboru LIFE 2014 r. Polska wykorzystwała dotychczas 13,5% krajowej alokacji określonej dla Podprogramu na rzecz środowiska na lata 2014-2017.
- W ramach naboru 2016 r. do Komisji Europejskiej zostało złożonych 29 wniosków polskich podmiotów, w tym 11 wniosków ze wstępnie zadeklarowanym współfinansowaniem NFOŚiGW.
- Od 2016 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na podstawie umowy z Komisją Europejską, realizuje Projekt Budowania Potencjału, który poprzez szereg działań promocyjno-szkoleniowych ma na celu lepsze wykorzystanie środków LIFE. W 2016 roku, w ramach projektu NFOŚiGW podjął działania propagujące LIFE i wspierające wnioskodawców. Przeszkolonych zostało około 500 przedstawicieli potencjalnych wnioskodawców w ramach organizowanych przez Krajowy Punkt Kontaktowy konferencji, szkoleń i warsztatów. Dodatkowo pracownicy NFOŚiGW prezentowali Program LIFE na konferencjach zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne.

2. Informacje ogólne

Program LIFE jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Zarządzany jest z poziomu Komisji Europejskiej i wdrażany od 1992 roku. Celami Programu są:

- wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska,
- realizacja polityki ochrony środowiska,
- identyfikacja i promocja nowych rozwiązań problemów związanych z ochroną środowiska.

Beneficjentem Programu może być każdy podmiot zarejestrowany na terenie Unii Europejskiej. Polska włączyła się w realizację Instrumentu Finansowego LIFE+ w 2008 r. Na podstawie zawartego porozumienia z Ministrem Środowiska (*Porozumienie w sprawie wdrażania Instrumentu Finansowego LIFE+ pomiędzy Ministrem Środowiska a NFOŚiGW z dnia 5 września 2008 r.*) NFOŚiGW przyjął funkcje Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE+ oraz instytucji współfinansującej projekty LIFE+, zapewniając dofinansowanie przedsięwzięć ze środków krajowych oraz pomoc merytoryczną w przygotowaniu wniosków.

W perspektywie 2007-2013, w ramach LIFE+ dofinansowanie Komisji Europejskiej uzyskało 65 projektów realizowanych na terenie Polski, o łącznym koszcie całkowitym ok. 620 mln zł i dofinansowaniu NFOŚiGW w formie dotacji na poziomie ponad 260 mln zł. Od naboru 2008 r., w którym NFOŚiGW włączył się we wdrażanie LIFE+, Polska pozyskała ponad 91,4% alokacji krajowej tj. 80,7/88,3 mln €.

Kontynuacją Programu w perspektywie 2014-2020 jest Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE ustanowiony Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 11.12.2013 r. Wdrażanie Programu podzielono na dwa okresy rozliczeniowe, w ramach których będą przyjmowane tzw. Wieloletnie Programy Prac, definiujące zakres wdrażania LIFE w danym okresie.

Projekty LIFE mogą być realizowane w ramach dwóch podprogramów obejmujących stosowne obszary priorytetowe:

- podprogram na rzecz środowiska
 - ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
 - przyroda i różnorodność biologiczna
 - zarządzanie i informacja w zakresie środowiska
- podprogram na rzecz klimatu
 - ograniczenie wpływu człowieka na klimat
 - dostosowanie się do skutków zmian klimatu
 - zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

Ponadto Komisja Europejska, oprócz projektów tradycyjnych, dopuściła dodatkowo możliwość uzyskania dofinansowania na realizację projektów budowania potencjału oraz zintegrowanych.

Korzystając z doświadczeń lat 2008 - 2013, w dniu 28.02.2014 r. podpisano *Porozumienie pomiędzy MŚ, a NFOŚiGW w sprawie współpracy w zakresie wsparcia wdrażania Programu działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE ustanowionego na lata 2014-2020*. Określa ono, m. in. iż: „biorąc pod uwagę określony ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1323 z późn. zm.), w szczególności art. 400b ust. 1, cel działania Narodowego Funduszu oraz wynikające z art. 400q ust. 2 ustawy zalecenie prowadzenia przez Narodowy Fundusz gospodarki finansowej w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną (...)” do zadań NFOŚiGW należy: „zapewnienie możliwości ubiegania się o współfinansowanie ze środków krajowych projektów, w tym projektów zintegrowanych, które są zgodne z krajowymi dokumentami strategicznymi w obszarze ochrony środowiska i klimatu, na zasadach określonych we właściwym programie priorytetowym NFOŚiGW”. Na mocy powyższego, Beneficjenci LIFE z Polski mogą uzyskać wsparcie finansowe projektów pochodzące ze środków NFOŚiGW, a Wnioskodawcy, wsparcie Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE w zakresie przygotowywania wniosków LIFE.

3. Wyniki naboru LIFE 2015 roku

Nabór wniosków o dofinansowanie w 2015 r. był drugim w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020. Do Komisji Europejskiej przekazanych zostało 40 wniosków za pomocą generatora wniosków eProposal, w tym 33 z zadeklarowanym wstępnie współfinansowaniem ze środków NFOŚiGW (niepotwierdzoną deklaracją współfinansowania A6, bądź informacją przekazaną dla Wnioskodawców PJB).

Komisja Europejska przyznała dofinansowanie 5 wnioskom z Polski, o łącznej kwocie wsparcia KE ponad 3,97 mln EUR. Zaakceptowane przez KE projekty realizują priorytety KE w obszarach podprogramu na rzecz środowiska – przyroda i różnorodności biologiczna (3 projekty) oraz zarządzanie i informowanie (2 projekty). Jednocześnie polskie podmioty biorą też udział jako współbeneficjenci w trzech międzynarodowych projektach (z Francji, Hiszpanii i Niemiec), które uzyskały pozytywną ocenę KE w naborze LIFE 2015.

Ze względu na specyfikę Programu LIFE i określenie alokacji krajowych jedynie na lata 2014-2017, wyłącznie dla podprogramu na rzecz środowiska, Polska wykorzystała dotychczas 13,5% krajowej alokacji (6,9/51,0 mln €; według danych z systemu eProposal).

W wyniku naboru 2015 r., NFOŚiGW podpisał **2 umowy o współfinansowanie ze środków NFOŚiGW** projektów LIFE, w łącznej kwocie współfinansowania ok. **3,04 mln zł**. Zestawienie projektów z naboru 2015 r. dofinansowywanych przez KE i NFOŚiGW przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zestawienie projektów z naboru 2015 r. dofinansowywanych przez KE i NFOŚiGW

lp.	Beneficjent	nazwa przedsięwzięcia	obszar priorytetowy	całkowity koszt [PLN]	środki KE [PLN]	środki NFOŚiGW [PLN]
1.	Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych	Ochrona rybołowa <i>Pandion haliaetus</i> na wybranych obszarach SPA Natura 2000 w Polsce	przyroda i różnorodność biologiczna	5 760 941	3 456 563	1 642 703
2.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Masz prawo do skutecznej ochrony przyrody	zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	3 767 095	2 260 551	1 402 426
razem				9 528 036	5 717 114	3 045 129

Program LIFE przewiduje, oprócz projektów tradycyjnych, finansowanie projektów zintegrowanych (PZ). Koncentrują się one na pełnym wdrożeniu planów i strategii dotyczących rozwiązania problemów środowiskowych w skali co najmniej regionalnej. W ramach naboru projektów zintegrowanych 2015 r., złożony został jeden polski wniosek - Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie pn.: „Wdrażanie planu gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły na przykładzie górnej i środkowej zlewni Pilicy”, nie uzyskał jednak akceptacji KE. W ramach perspektywy LIFE 2014-2020 Polska może jeszcze uzyskać dofinansowanie KE dla dwóch projektów zintegrowanych.

4. Nabór LIFE 2016

Do Biura Narodowego Funduszu, w terminie ogłoszonego naboru (01.06.-30.06.2016 r.), wpłynęło łącznie 20 wniosków o udzielenie dofinansowania przedsięwzięć LIFE ze środków NFOŚiGW. W wyniku oceny według kryteriów dostępu 5 wniosków zostało odrzuconych. Zgodnie z zapisami programu priorytetowego, pozostałe wnioski o współfinansowanie poddane zostały ocenie efektywności kosztowej planowanych przedsięwzięć w oparciu o kryteria i przyjętą metodykę. Dokonano również oceny zgodności zakresu przedsięwzięć z dokumentami strategicznymi, w której bezpośredni udział brało Ministerstwo Środowiska. W wyniku oceny według kryteriów jakościowych oraz horyzontalnych

2 wnioski zostały odrzucone (w ramach oceny merytorycznej prowadzonej przez NFOŚiGW). Jednocześnie 2 wnioski, decyzją Zarządu NFOŚiGW, zostały wyłączone z listy przedsięwzięć spełniających kryteria wyboru. Pozostałe 11 wniosków zostało ocenionych pozytywnie, na łączną kwotę dofinansowania ze środków NFOŚiGW na poziomie 22,8 mln zł. Lista przedmiotowych wniosków stanowi załącznik nr 1. NFOŚiGW wypełnił i przekazał umieszczonym na ww. liście wnioskodawcom, niebędącym państwowymi jednostkami budżetowymi, 10 formularzy A6 stanowiących niepotwierdzone zobowiązanie udzielenia dofinansowania z NFOŚiGW na realizację przedsięwzięć w ramach Programu LIFE.

W terminie naboru KE (w zależności od obszaru priorytetowego LIFE do 7,12,15.09.2016 r.) polscy Wnioskodawcy złożyli 29 wniosków LIFE, w tym 10 wniosków z deklaracją współfinansowania ze środków NFOŚiGW i 1 wniosek państwowej jednostki budżetowej, spełniający kryteria wyboru NFOŚiGW. Ze wstępnych informacji z Komisji Europejskiej wynika, iż w ramach naboru 2016 r. cztery polskie wnioski zostały pozytywnie ocenione, z czego jeden z nich znalazł się na liście rezerwowej.

5. Realizacja projektów LIFE w Polsce

Od roku 2008, kiedy NFOŚiGW włączył się w realizację Programu LIFE w Polsce jako instytucja współfinansująca, podpisano 71 umów o dofinansowanie w formie dotacji oraz 12 umów dofinansowania w formie pożyczki na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięcia. Większość projektów współfinansowanych przez NFOŚiGW (65) to przedsięwzięcia krajowe - realizowane przez polskich beneficjentów na terenie naszego kraju. Polskie podmioty biorą także udział w realizacji projektów międzynarodowych (4 przedsięwzięcia, 6 umów), koordynowanych przez podmioty ze Szwecji, Hiszpanii oraz Włoch. Zestawienie wszystkich umów o współfinansowanie projektów LIFE stanowi załącznik 2. Strukturę realizowanych umów oraz dane finansowe przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Zestawienie umów o współfinansowanie zawartych przez NFOŚiGW od 2008 r. (dla środków KE przyjęto kurs przeliczeniowy 4,24 PLN/EUR)

Instrument Finansowy LIFE+ (perspektywa 2007-2013)					
rodzaj umowy	liczba umów	zakres tematyczny	całkowity koszt [PLN]	kwota dofinansowania ze środków KE [PLN]	kwota dofinansowania ze środków NFOŚiGW [PLN]
dotacje	38	Przyroda i różnorodność biologiczna	429 686 755	242 695 887	179 263 322
	18	Ochrona środowiska i zarządzanie zasobami	121 284 857	59 211 278	49 941 763
	10	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	67 545 757	35 150 016	29 937 379
pożyczki	6	Przyroda i różnorodność biologiczna	6 262 743	-	6 262 743
	2	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	1 213 596	-	1 213 596
	4	Ochrona środowiska i zarządzanie zasobami	2 634 137	-	2 634 137
Program LIFE (perspektywa 2014-2020)					
dotacje	1	Przyroda i różnorodność biologiczna	5 760 941	3 456 563	1 642 703
	1	Ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami	18 495 596	11 143 242	2 733 836

	1	Zarządzanie i informacja w zakresie środowiska	3 767 095	2 260 551	1 402 426
	1	Dostosowanie się do skutków zmian klimatu	24 306 659	12 440 058	6 494 305
	1	Zarządzanie i informacja w zakresie klimatu	6 180 343	3 767 410	1 847 803
razem	75		687 138 479	370 125 005	283 374 013

Według stanu na dzień 01.03.2017 r. 6 projektów (4 projekty edukacyjne, 1 przyrodniczy i 1 środowiskowy) zostały zakończone i rozliczone przez KE oraz NFOŚiGW. W odniesieniu do kolejnych kilkunastu projektów trwa procedowanie sprawozdań końcowych przedłożonych do NFOŚiGW.

6. Działalność informacyjno – szkoleniowa NFOŚiGW oraz realizacja Projektu Budowania Potencjału LIFE

W dniu 30.12.2015 r. zawarta została pomiędzy NFOŚiGW a Komisją Europejską Umowa nr LIFE14 CAP/PL/000011 w sprawie realizacji projekt Budowania Potencjału LIFE. Budżet projektu to 827 207 €, w tym 592 933 € dofinansowania z KE i 234 274 € wkładu własnego Narodowego Funduszu. W okresie obowiązywania Umowy, w latach 2016-2019 Narodowy Fundusz, poprzez działania promocyjno-szkoleniowe, będzie dążył do zwiększenia wykorzystania środków Programu LIFE przez polskie podmioty.

Pracownicy NFOŚiGW w 2016 r. uczestniczyli w kilkunastu konferencjach, szkoleniach, warsztatach informując o dotychczasowych osiągnięciach LIFE+ w Polsce oraz zachęcając potencjalnych wnioskodawców do korzystania z Programu LIFE. Do najważniejszych wydarzeń należały:

- XI Konferencja „Wody opadowe - aspekty prawne, ekonomiczne i techniczne”, Toruń, 19.04.2016 r.,
- konferencja Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy „Ochrona przyrody i zrównoważone funkcjonowanie ekosystemów”, Kraków, 17-18.05.2016 r.,
- konferencja „Finansowanie i dobre praktyki w projektach przyrodniczych i związanych ze zmianami klimatu”, Gdańsk, 19.05.2016 r.,
- konferencja „Programy i inicjatywy obywatelskie; potencjalne źródło finansowania projektów realizujących strategię ponadregionalne”, Katowice 31.05.2016 r.,
- targi POLEKO, Poznań, 11-14.10.2016 r.,
- konferencja międzynarodowa „Zarządzanie i ochrona obszarów morskich w ramach cyklu "Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów", Jurata, 21-22.11.2016 r.

W trakcie trwania naboru LIFE oraz NFOŚiGW, NFOŚiGW podjął następujące działania w celu pomocy polskim wnioskodawcom w ubieganiu się o dofinansowanie:

- organizacja Dnia Informacyjnego LIFE wraz z transmisją on-line - 26.04.2016 r.,
- szkolenia dla wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektów LIFE ze środków NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego „Współfinansowanie Programu LIFE”- 08.06.2016 r.,
- szkolenia pisania wniosków do Programu LIFE - 21/22/23.06.2016 r.,
- 50 indywidualnych konsultacji wniosków do LIFE, w tym podczas miesiąca konsultacji 8-26.08.2016 r.

Łącznie w powyższych wydarzeniach udział wzięło ok. 500 osób.

Ponadto, na bieżąco realizowane były następujące działania:

- prowadzenie strony internetowej
<http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/>,

- prowadzenie skrzynki e-mailowej LIFE *life@nfosigw.gov.pl*, dla podmiotów zainteresowanych Programem LIFE,
- udzielanie informacji o Programie oraz konsultacje telefoniczne,
- rozpowszechnianie podczas wszystkich konferencji i szkoleń zeszytów tematycznych LIFE, opracowanych przez Komisję Europejską, przetłumaczonych i wydanych przez NFOŚiGW,
- udział w corocznej konferencji „GreenWeek” w Brukseli w terminie 31.05 - 01.06.2016 r., podczas której Komisja Europejska przyznała nagrody BEST OF THE BEST LIFE Nature/Biodiversity/Information project dla dwóch polskich, współfinansowanych przez NFOŚiGW, projektów:
 - 1) LIFE09 NAT/PL/000260 „Zarządzanie siedliskiem wodniczki (*Acrocephalus paludicola*) poprzez wdrożenie zrównoważonych systemów zagospodarowania biomasy” Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków,
 - 2) LIFE10 INF/PL/000673 „Ochrona różnorodności biologicznej na obszarach leśnych, w tym w ramach sieci Natura 2000 – promocja najlepszych praktyk” Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych,
- udział w szkoleniu dla Krajowych Punktów Kontaktowych w Brukseli,
- tłumaczenie Wytycznych KE dla Wnioskodawców LIFE, określających wymogi, zgodnie z którymi przygotowywane są wnioski składane w naborach LIFE, a także zasady oceny wniosków LIFE – łącznie 6 dokumentów KE,
- monitoring rozpowszechniania w mediach informacji o Programie LIFE.

W 2017 r. w ramach projektu przewidziano m.in.:

- zorganizowanie Dnia Informacyjnego LIFE z transmisją on-line w terminie 25.04.2017 r.,
- organizację 6 szkoleń pisania wniosków do Programu LIFE,
- konsultowanie ok. 50 wniosków do Programu LIFE,
- współpracę z podmiotami zagranicznymi- wyjazd studyjny celem zapoznania się z europejskimi projektami w ramach komponentów, w których Polska notuje najsłabsze wyniki,
- udział w GreenWeek w Brukseli - konferencji dot. najlepszych praktyk oraz nowych trendów w obszarach środowiskowych objętych programem LIFE,
- tłumaczenie wytycznych LIFE dla wnioskodawców, zgodnie z którymi przygotowywane są wnioski składane w naborach LIFE - 6 kompletów tłumaczeń,
- tłumaczenie publikacji informacyjnych KE - broszury informacyjne publikowane przez KE w języku angielskim,
- przygotowanie i publikację przewodnika po dokumentach programowych Programu LIFE, publikacji „Polskie projekty LIFE” oraz trzech artykułów sponsorowanych,
- monitoring rozpowszechniania w mediach informacji o Programie LIFE.

Załączniki:

1. Lista przedsięwzięć, które spełniają kryteria wyboru w naborze 2016 r.
2. Zestawienie realizowanych projektów LIFE+/LIFE (z udziałem dofinansowania KE i NFOŚiGW)

